

Den danske Selznick? – Interview med Kim Magnusson

Af ANDREAS HALSKOV

En kort jingle lyder, mens en sølvgrå filmrulle glider ind fra skærbilledets højre side og placerer sig som et og-tegn i billedets centrum. "M&M Productions" står der, idet vi hører en fortællerstemme – i bedste aftensprøde radioklang – erklære, at der cirka er en halv time til valglokalerne lukker, og at der vel er "tid til en lille hyggestund med Ella Fitzgerald."

Herpå klipper vi til et klassisk *establishing shot* af en beværtning, set udefra i en supertotal og skudt i en passende low key-belysning.

Den diegetiske lyd fra Ella Fitzgeralds "Don't Fence Me In" annonceres og spiller ind over lydsporet, idet kameraet tracker ind på baren, og filmens hovedperson dukker op nederst i billedet.

"Hey, undskyld jeg kommer for sent," siger manden (Peter spillet af Ulrich Thomsen), idet vi klipper ind i baren og afslører et tilsyneladende halvtomt, men hjemligt lokale. "Vi har sendt 2000 tæpper til Albanien i dag," fortsætter manden – i en delvist konverserende, delvist selvfremsættende jargon – hvorpå den anden bargænger (Carl spillet af Jens Jørn Spottag) racistisk spørger, hvad albanere dog skal bruge tæpper til.

Således starter den danske kortfilm *Valgaften* (1998), og hermed er filmens hovedtema, dens grundtone og stilistiske signaturer allerede anslået. Denne film, instrueret af Anders Thomas Jensen, handler nemlig om racisme – på en ganske finurlig og begavet vis – og den anvender humoren, den djærve dialog, de halvnære billeder, den iørefaldende og velkendte musik og den mørke *chiaroscuro*-belysning som sine væsentligste kendetegn.

Produceren bag denne film er Kim Magnusson (fig. 1), det ene af de to M'er i førnævnte M&M Productions (det andet udgøres af hans producerfar Tivi Magnusson), og netop Kim Magnusson husker stadig, hvordan det føltes, da han i 1999 modtog en Oscar for bedste kortfilm (*live action short film*) med netop *Valgaften*.

Magnusson havde, forud for *Valgaften* (fig. 2), været nomineret to gange med to andre kortfilm sammen med Anders Thomas Jensen, hhv. *Ernst &*

Fig. 1: Producer Kim Magnusson, der holder rekorden i Danmark med flest Oscarnomineringer (indtil videre fire stk.). Foto: Jan Buus.

Fig. 2: Peter (Ulrich Thomsen), den hellige og hykleriske hovedperson i den finurlige Oscarvinder *Valgaften* (1998), instrueret af Anders Thomas Jensen og produceret af Kim Magnusson. © M&M Productions.

Lyset (1996) og *Wolfgang* (1997), men begge gange var prisen gået til andre – og måske mere oplagte – kandidater.

Men hvordan oplevede han selv showet og konkurrencen? Hvilken betydning har Oscarnomineringerne haft for hans karriere? Hvorfor har Danmark i de seneste godt 15 år haft så stor succes ved The Academy Awards, særligt inden for de fiktive kort- og spillefilmsformater? Og hvor er forskellene på det amerikanske og det danske system, den amerikanske Oscar og den danske Robert?

Disse spørgsmål stillede jeg Kim Magnusson, den danske filmproducer, som siden 1987 har produceret store danske kort- og spillefilm, som har været en central figur i Nordisk Film, og som i ni år var formand for producentforeningen, og som fortsat er formand for Dansk Film Akademi (en

dansk pendant til Oscarakademiet). På mange måder en dansk David O. Selznick, men måske af (film)kulturelle årsager ikke et navn, der for den brede danske befolkning klinger helt så velkendt, som Selznick (produceren bag Oscarvindende film som *Gone With the Wind* [1939] og *Rebecca* [1940]) gør det i USA. Og dét selvom han med fire Oscarnomineringer og en -statuette er den til dato mest Oscarnominerede dansker.

Oscar bait – at sætte succesen på formel

Da Magnusson i 1999 dukkede op til Oscarshowet, var det, som sagt, tredje gang, at han og Anders Thomas Jensen deltog. Han følte sig som en "regular", og det var naturligvis ikke så overvældende, som da han i 1997 fik en nominering for filmen *Ernst & Lyset*. Alligevel husker han tydeligt showet og ikke mindst overrækkelsen af prisen og den efterfølgende takketale.

I 1999 modtog du prisen for bedste kortfilm med Valgaften (1998). Kan du beskrive den oplevelse, det var, at være til Oscarshowet og at modtage denne fornemme pris?

– Vi havde været nomineret tre år i træk, og vi troede på, at vi ville få den, eller i al fald, at vi havde gode chancer. Oplevelsen var naturligvis ikke lige så overvældende som før; nu var vi ligesom "regulars", og vi fik at vide, at det var første gang siden Walt Disney, at der var nogen, som var blevet nomineret tre år i træk i samme kategori. Dette blev nævnt sammen med pressemeddelelsen af de nominerede.

Da vi så endelig fik prisen, var det naturligvis overvældende og stort, og det føltes, som om alt gik nøjagtig, som det skulle. Selv takketalen, som jeg holdt – Anders Thomas Jensen var nervøs og havde ikke lyst til at tale, så jeg talte på vegne af os begge – passede nøjagtig med den tid, der var sat af til den. Nogle spurgte mig efterfølgende, om den var indøvet, men det var den ikke, selvom jeg naturligvis havde tænkt over, hvad jeg ville sige, i tilfælde af at vi skulle få prisen.

Vidste du og Anders Thomas Jensen godt, at jeres film havde gode chancer for at vinde?

– Vi kunne naturligvis ikke vide, at vi ville vinde, men hvis man er fem nominerede, så er det klart, at man regner med, at de fem nominerede film alle er nomineret af en grund – og at det er de rigtige film, der er udvalgt. Historien har også vist, at der ofte går politik i den, så hvis man har været nomineret nogle gange uden at få en pris, kan der godt være nogle, som synes, at nu er det også hans eller hendes tur.

Det er dog noget særligt med kortfilm. Kortfilmkategorien er, som jeg plejer at sige, en af de fem "rigtige" Oscarpriser, idet du skal have set alle fem film fysisk i biografen, inden du kan stemme, modsat de store priser (hvor filmene jo *har* gået i biograferne). I år er der også sket ændringer inden for disse priser, men ellers har det været noget særligt med netop de to kortfilmpriser, de to dokumentarpriser og *foreign language*-prisen.

Udvælgelsen foretages dog under alle omstændigheder af et stort udvalg af akademimedlemmer, som kun har til formål at se på filmens kvaliteter, på håndværket, historien osv. Det er naturligvis stadig subjektivt – hvilken film er der flest, som kan lide – men vi var nomineret for tredje år i træk, vi havde lidt *buzz* og følte, at vi havde gode chancer.

Sådan havde vi ikke haft det de to foregående år. Den, der vandt det år, hvor *Ernst & Lyset* var nomineret (i 1997), var *Dear Diary* (1996) – en film, der oprindeligt var tænkt som pilotafsnittet til en tv-serie på ABC, og som blev lavet om til en kortfilm, produceret af Steven Spielberg og DreamWorks mhp. at få en Oscar i kortfilmkategorien. Internt i branchen var det ikke alle, der syntes om dette, men de endte med at vinde, og derfor kunne vi godt, hvis man skal være lidt stor i slaget, sige, at vi *tabte* den pris.

Dem, der vandt året efter (*Visas and Virtues*, 1997, Chris Tashima), var dog ikke nogen overraskelse. De vandt med en film om en japansk konsul i Europa – en film om japanere, der redder jøder. Det er noget, som går rent ind i Hollywood, så filmen virkede derfor oplagt til en Oscar.¹

Dette synes at pege på en egentlig "Oscarformel", og man taler jo ofte om "Oscar bait", dvs. film konceptualiseret mhp. at få en Oscarnominering eller -pris. Hvad skal der til, mener du, for at få en Oscar, og hvad er det, som netop filmene Ernst og Lyset, Wolfgang, Valgaften og Helmer & Søn kan?

– Der er emner, som er mere oplagte end andre [fx racisme og jødeforfølgelse, red.], men det er vigtigst at kunne holde sig rent til historien – lige til sagen – og hvis du kan fortælle det hele med humor, så er man nået et godt stykke vej.

Kort og godt

Magnusson griner, da han selv fremsætter en hypotetisk formel for en "Oscarfilm". Det er underforstået, at hverken han eller nogen anden *kan* give en egentlig formel eller skabelon for en Oscarrelevant film, men man fornemmer samtidig, at det ikke blot er djærve, ironiske svar – at der såmænd ligger et element af sandhed i de førnævnte kriterier.

Spørgsmålet er så, på et mere reelt og regulært plan, hvad det er, dansk film kan, og hvorfor danske film – ikke mindst i det korte format – markerer sig så flittigt ved Oscaruddelingen.

Hvorfor har dansk film så stor succes ved Oscarshowet i disse år, og hvad tror du, det var, der gjorde, at en film som Valgaften vandt en Oscarstatuette?

– Det, vi kan i Danmark, ikke bare i det korte format, men også i spillefilmsformatet, er først og fremmest at fortælle gode historier. At fortælle gode og gedigne historier, som engagerer publikum følelsesmæssigt. Det er dét, vi kan.

Men hvorfor har vi i Danmark særligt haft succes med kortfilm, og hvad skyldes den udvikling, der er sket, inden for (agtelsen af) det korte format i de seneste 15-20 år?

– Dette går længere tilbage. I 1995 blev der lavet noget, der hedder *novelfilm*. Det var Peter Klitgaard, der fik idéen til det, og det gjorde, at der nu var en genre, der i Danmark fik sit helt eget liv. Ikke bare den korte film, men også novellefilm af 40 min. eller såkaldte "éentimes dramaer".

Disse film har haft stor betydning for selskaber som M&M Productions,

Cosmo, Nimbus og Zentropa, og de har fungeret godt ift. at udvikle og pleje talenter ved det, at de ikke var underlagt nogen kommercielle krav. Der var eksempelvis ikke nogen distributør, der sagde, at vi skulle have Jylland med i en film for at tiltrække et bestemt publikumssegment e.l.

Valgaften var i hvert fald en af grundene til, at Anders Thomas Jensen i 2000 fik lov at lave spillefilmen *Blinkende lygter* – det havde han nu nok fået lov til alligevel – og mange af de store stjerner startede i netop kortfilm: Nikolaj Lie Kaas, Mads Mikkelsen og Ulrich Thomsen.

Hvilken betydning har Oscarnomineringerne haft for dig og din karriere? Har de haft nogle konkrete og synlige følgevirkninger f.eks. ift. at få nye samarbejdsmuligheder eller aftaler i hus?

– De har ikke haft nogen konkret betydning. Altså, man kan jo sige, at da vi vandt for *Valgaften*, så fik Anders Thomas mulighed for at lave en spillefilm. Men ellers har det ikke haft nogen direkte, synlige effekter. Det har naturligvis åbnet en masse døre. Man kan ikke sådan lige gøre det op, men det er da klart – netværksmæssigt – at når folk lige kigger ens imdb igennem (jf. www.imdb.com/name/nm0536385/?ref_=fn_al_nm_1), så kan det gøre en forskel, selvom man i Jantelovs-Danmark ikke skal *bragge* [læs: hævde sig selv unødigt].

Fra Warner og Selznick til Magnusson og Aalbæk – producerens rolle

Noget kunne tyde på, at vi i Danmark anskuer prisuddelinger og film anderledes end i Hollywood, og spørgsmålet er, om ikke disse divergenser beror på nogle dybereliggende kulturelle forskelle ift. spørgsmålet *kunst kontra kommers*.

Magnusson er uomtvisteligt en af Danmarks største og mest succesrige producere (hvor antallet af Oscarnomineringer er ét af succesparametrene), men han er næppe at betragte som en *celebrity* på samme måde som David O. Selznick eller Sam og Jack Warner i Oscarstatuettens hjemland.

I Danmark er der ikke mange kendte producere, og hvis en producer får kendisstatus (ej at forveksle med stjernestatus), skyldes det ofte, at denne

person har markeret sig med nogle antielitære, rindalistiske udtalelser (jf. bl.a. Regner Grasten og Ronnie Fridthjof) eller nogle excentriske og (bevidst) kontroversielle statements (jf. Peter Aalbæk Jensen).²

Som producer, hvordan oplever du da forskellene imellem Hollywoods producerstyrede system og den store fokus, der er i europæiske lande som Danmark, på instruktører? Kan man mærke, når man som producer er til The Academy Awards, at priserne for bedste (kort)film gives til netop producenterne – og at der i den forstand er et andet syn på dem (jer)?

– Ja, det er helt klart, at der er forskel på, hvordan man ser på producere i hhv. USA og Danmark.

Der er mange herhjemme, der har en forståelse for treenigheden (producer, instruktør, manuskriptforfatter), men der er også nogle som ikke anerkender produceren som en del af den kreative proces, og som måske ligefrem ville mene, at producenten ikke skulle med på møder om filmen e.l.

I Hollywood forholder det sig anderledes. I gamle dage i Hollywood var instruktøren fastansat af en producent, f.eks. Warner eller Selznick, og produceren havde på den måde en større indflydelse og anseelse.

Da jeg var på Nordisk, sad jeg med syv producere under mig og lavede netværk, satte folk sammen osv. Det var velsagtens det tætteste, man i Danmark kommer på et klassisk amerikansk filmstudie. Ja, du må da godt [han griner] kalde mig "The Selznick of Denmark".

Fra Oscar til Robert

Hvad angår betydningen for den danske film og filmindustri, kunne man godt, om med en lille tilsnigelse, sammenligne Magnusson med Selznick, men forskellene imellem de to systemer er alligevel slående.

Hvor vi i Danmark har for vane at tænke på film som *auteur*-film – Bille August har lavet Oscarvinderen *Pelle Erobreren* (1987), Susanne Bier har lavet den ditto Oscarvindende film *Hævnen* (2010), og Nikolaj Arcel har lavet den Oscarnominerede *En kongelig affære* (2012) – så har man traditionelt talt om Hollywood som et *producerstyret system*. Denne kongstanke om *producer's choice* har reelt betydet, at produceren ansatte instruktører som

en art *hired hands* i en samlebandsproduktion (sådan som Selznick ansatte flere forskellige instruktører til at iscenesætte *Gone With the Wind* [1939]), og, ikke mindst, at det var produceren, der havde og stadig har *final cut* (hvilket ofte betød, at bl.a. Selznick, om nødvendigt, gik ind og erstattede instruktøren eller tilklippede den givne film).

Mange vil nok kende Victor Fleming som hovedinstruktør på *Gone With the Wind*, men de fleste vil fremdeles kende filmen som en "Selznickproduktion", og således har man i Oscarsammenhænge altid ladet produceren modtage den prestigøse hovedpris.³

Når man f.eks. taler om *Star Wars*-filmene, tænker man på George Lucas – der da også rigtignok har udviklet universet og instrueret den første film, *New Hope* (1977) – men de færreste vil vide eller erindre, at de efterfølgende to film, *The Empire Strikes Back* (1979) og *Return of the Jedi* (1983), er instrueret af hhv. Irvin Kershner og Richard Marquand. Dette skyldes vel sagtens, at Lucas er den *kreative bagmand*, men også, at han og Lucasfilm som producenter står som *økonomiske bagmænd*.

Hollywoodsystemet synes at opfatte den enkelte film som et kommercielt produkt og at anerkende filmen som en reel industri. Anderledes har det traditionelt forholdt sig i Danmark – i al fald i dele af den danske filmbranche og kritikerstand. Men måske er dette ved at ændre sig.

Adspurgt om man reelt kan vurdere film imod hinanden – om man med rimelighed *kan* sige, at *Hævnen* (2010) er bedre end *Biutiful* (2010) – siger Magnusson "nej". Og han fortsætter:

– Det kan naturligvis ikke reelt lade sig gøre at vurdere, om den ene film er bedre end den anden. Man kan se, hvor mange der kan lide den ene, og hvor mange der synes om den anden.

Når *Hævnen* vandt over *Biutiful* skyldes det nok, at *Hævnen* er meget egnet til Oscaruddelingen, mens *Biutiful* er for dystert. Men én af grundene kunne også være, at Susanne Bier allerede var kendt og respekteret i branchen, og at mange efterhånden følte, at hun fortjente en Oscar.

Man skal i det hele taget tænke meget over, hvilke danske film man sender til Oscaruddelingen. Det var f.eks. en fejl, da man valgte at sende *De fem benspænd* (2003) i stedet for Susanne Biers *Elsker dig for evigt*

(2002). *De fem benspænd* er en god film, men det er ikke en "god Oscar-film", den passer slet ikke til Oscar. Og i år ville jeg være ked af det, hvis de ikke sender *Jagten* (2012).⁴

Dette svar leder mig naturligt over til mit næste spørgsmål om Magnussons engagement i Danmarks Film Akademi (DFA), et akademi, som i sin hensigtserklæring om (bl.a. gennem et prisuddelingsshow) at ville kæmpe for filmen som selvstændig kunstform har påfaldende ligheder med Oscarakademiet.

Foruden at producere en række spille- og kortfilm er du også formand for Danmarks Film Akademi, som bl.a. uddeler Robertprisen. Hvordan vil du sige, at Robertprisen adskiller sig fra Oscaruddelingen, og er det nogle andre kriterier og kvaliteter, man lægger vægt på i udvælgelsen af de enkelte vinderfilm?

– Det korte svar er, at vi er fuldstændig ens. Min far [Tivi Magnusson] grundlagde Danmarks Film Akademi. Forbilledet er Oscarakademiet, og hensigten er at lægge sig tæt på Oscar, også proceduremæssigt. Vi har grundlæggende de samme idéer og samme måder at gøre det på, bortset fra nomineringsprocessen. Her har vi et fagudvalg af syv dygtige folk fra branchen, som ud fra et pointsystem, der minder om det, man kender fra Formel 1, giver point til de forskellige film. Og de må ikke snakke sammen.

Men når nu I har til hensigt at ligne AMPAS og gerne vil have, at Robertprisen minder om Oscarprisen, hvordan kan det mon så være, at Hævnen vandt en Oscar, men slet ikke var nomineret til bedste film ved Robertuddelingen?

– Det ved jeg ikke. Jeg tror, at det var *R* (2010), der vandt ... *Hævnen* var den rigtige film til Oscar. Det er et godt drama med følelser, en god *feel good*-film, som også har humor.

Afsluttende bemærkninger

Netop humoren og muligheden for, midt i det alvorlige, almenmenneske-

ge og undertiden tragiske drama, at kunne trække på smilebåndet er, ifølge Kim Magnusson, central for Oscarfilmen.

Og det er noget, der kendetegner samtlige af de film, som Magnusson selv har været nomineret for – fra *Ernst & Lyset* og *Wolfgang* til *Helmer & Søn* eller den førnævnte prisvinder, *Valgaften*, hvor hovedpersonens behov for at bestille en mexicansk øl, Dos Equis – hvis navn han ikke kan udtale – vidner mere om hans selvoplevelse og selvfremstilling end hans egentlige grad af tolerance. Han slutter da også rigtignok med en kold Hof, og netop dér breder smilet sig, bedst som også den hellige (Sankt) Peter viser sig at have en rem af huden.

Og nu vi er ved humoren ... Kim Magnusson, den så hyppigt Oscarnominerede danske producer, har da også selv en lille sjov anekdote fra Oscars "bagtrappe". Da Magnusson i 1997 skulle på toilettet for at træde af på naturens vegne, blev han, Harvey Weinstein og alle de andre mænd således overrasket af en særdeles tissetrængende kendis. Det var Frances McDormand (f. 1957), den tæftige skuespillerinde, der selvsamme år var nomineret for sin rolle som Marge Gunderson i *indie*-filmen *Fargo* (1996; fig. 3). Og hun vandt såmænd.

Fig. 3: Frances McDormand som Marge Gunderson i Coenbrødrenes film *Fargo* (1996). © MGM.

Det gjorde Magnusson dog ikke, men det gjorde han til gengæld i 1999, hvor han og Anders Thomas Jensen vendte tilbage til Oscaruddelingen og tog prisen for bedste *live action short* med den lille humoristiske perle af en film, *Valgaften*, om racisme, hykleri og forskellen mellem tanke og handling. Måske var det disse temaer og *feel good*-stemningen, den vandt på, men det kunne også slet og ret være den gode historie.

Litteratur

DFI (2011): "Robert-vinderne". www.dfi.dk/Nyheder/FILMupdate/2011/Februar/Robertvinderne-2011.aspx

Imdb: Opslag: Kim Magnusson. www.imdb.com/name/nm0536385/?ref_=fn_al_nm_1

Ludvigsen, Jacob (2013): "Komedie slår rekord trods anmeldertæsk",

Ekko, 4. februar 2013. www.ekko.dk/artikler/alle-trodser-anmeldertaesk-med-rekordabning/

Lundtofte, Anne Mette (2013): *Zentropia*. København: Gyldendal.

Pulver, Andrew (2013): "The Hunt on search for Oscar glory after Danish shortlist announced", *The Guardian*, 16. august 2013. www.theguardian.com/film/2013/aug/16/the-hunt-mads-mikkelsen-oscar-shortlist

Noter

* Alle de betragtninger, der fremstilles i dette kapitel, er skribentens egne, med mindre andet konkret er angivet.

1. Situationen med *Dear Diary* førte med Magnussons ord også til en konkret praksisændring, idet man ikke længere kan tilmelde en tidligere aflyst tv-pilot til Oscaruddelingen.
2. Ronnie Fridthjof (Fridthjof Film) har kritiseret den samlede danske kritiker- og anmelderstand som elitære, i kølvandet på at komediefilmen *Alle for to* (2012) fik gennemgående dårlige anmeldelser, al den stund den fik en imponerende biografomsætning. For mere herom se Ludvigsen 2013.
3. Peter Aalbæk Jensen, der formentlig bevidst har valgt at positionere sig selv som "klassens frække dreng", har bl.a. markeret sig i medierne med nogle sjove nøgenbilleder, en hård kritik af tidsskriftet *Ekko* og en verserende bilagssag i forbindelse med filmen *Antichrist* (2009). Samtidig er han undertiden blevet kritiseret for nogle "fyrste-lignende" lederegenskaber og nogle tvivlsomme arbejdsvilkår for sine ansatte. Disse og andre forhold diskuteres i bogen *Zentropia* (Lundtofte 2013).
4. Selve prisens betegnelse har også ændret sig over tid imellem f.eks. "bedste film" og "bedste produktion". For mere herom se Christian Braad Thomsens bidrag til denne bog.
5. *Jagten* blev i august måned shortlistet, og i september blev den endegyldigt udvalgt som den danske Oscarkandidat (jf. Pulver 2013).

